

Sygn. akt XV Ca 575/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędziowie: SSO Maciej Agaciński

SSR del. Barbara Dolata

Protokolant: p.o. stażysty Maciej Tomaszewski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 listopada 2017 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku M. P. (1)

przy udziale K. P.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 14 października 2016 r.

sygn. akt V Ns 2160/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w punkcie I. 2. w części ponad kwotę 27.605,27 zł (słownie: dwadzieścia siedem tysięcy sześćset pięć złotych dwadzieścia siedem groszy), w punktach I. 3., I. 4. oraz I. 6. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Maciej Agaciński Brygida Łagodzińska Barbara Dolata

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 11 grudnia 2013r. M. P. (1) domagał się dokonania podziału majątku wspólnego, w ten sposób, by ustalić, że w skład majątku wspólnego wchodziły:

- nieruchomości gruntowa położona w R., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi kw (...) o wartości 60.000 zł;
- murowana altana w (...) przy ul. (...) w P. o wartości 42.000 zł;
- urządzenie gabinetu kosmetycznego w P. o wartości 13.800 zł, na co złożyły się także prace remontowo – budowlane;
- ruchomości znajdujące się zarówno w posiadaniu wnioskodawcy jak i uczestniczki postępowania;

Wnioskodawca podał także, że wraz z byłą żoną posiada zadłużenie kredytowe w wysokości 234.778,15 zł. Wniósł o to, by uczestniczce przyznać ruchomości o wartości 28.870 zł, a wnioskodawcy składniki o wartości 108.930 zł i zobowiązać wnioskodawcę do spłaty pozostałych kredytów.

Uczestniczka postępowania wniosła ostatecznie o przyznanie nieruchomości w R. oraz prawa do ogródka działkowego wnioskodawcy. Wniosła także o uwzględnienie w ramach podziału majątku wspólnego środków (...) zgromadzonych na rachunku wnioskodawcy. Uczestniczka wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi także odrębna własność lokalu przy ul. (...) w P., wskazując, że środki na przekształcenie lokalu pochodziły z majątku wspólnego. Jednocześnie uczestniczka na rozprawie w dniu 12 lutego 2015r wniosła o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na lokal przy ul. (...) w związku z przeznaczeniem na remont lokalu środków pochodzących z odstępnego, jakie otrzymała po opuszczeniu lokalu na ul. (...) w P..

Postanowieniem z dnia (...). Sąd Rejonowy (...):

I. dokonał podziału majątku wspólnego M. P. (1) oraz K. P. w ten sposób, że:

1. przyznał wyłącznie M. P. (1) (synowi K. i U.):

a. własność nieruchomości położonej w R. obejmującej działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi kw nr (...);

b. prawo do działki nr (...) położonej na terenie (...) (...) w P.;

c. własność nasadzeń oraz altany murowanej na terenie wymienionej powyżej działki;

d. własność następujących ruchomości: pralki W., piekarnika W., płyty gazowej W., mebli kuchennych (...), trzech szaf I., szafy dwudrzwiowej, szafy wnekowej, półki (...), komody (...), klimatyzatora S.;

2. przyznał wyłącznie K. P. (córcie W. i L.) własność następujących ruchomości: lodówko – zamrażarki S., kuchenki mikrofalowej W., ekspresu do kawy S., zmywarki B., biurka z regałem (...), łóżka piętrowego, urządzenia wielofunkcyjnego H. (...), kanapy (...), amplitunera, odtwarzacza B. – R., telewizora (...)” , konsoli do gier (...) (...), zestawu stołu i czterech krzeseł (...), garnków, patelni i naczyń (...), sztućców i przyborów kuchennych, płyt (...), tostera (...), foteli, maszynki do paznokci, maszyny do mikrodermabrazji, lamp, zestawu komody, szafek wiszących i stojaka z umywalnią, wieży audio typ W.;

2. tytułem spłaty zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 36.756,68 zł płatną w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności;

3. przyznał uczestniczce postępowania K. P. 887, (...) jednostek rozrachunkowych w (...)

4. oddalił wniosek wnioskodawcy o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny;

5. oddalił wniosek uczestniczki postępowania o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty wnioskodawcy;

6. koszty postępowania w zakresie wydatków sądowych rozdzielił po połowie, szczegółowe wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji:

K. P. oraz M. P. (1) zawarli związek małżeński w dniu (...) W ich małżeństwie panował ustrój wspólności majątkowej. Małżeństwo to zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 25 marca 2013r., prawomocnym od dnia

21 sierpnia 2013r. K. i M. P. (1) urodziły się trzy córki: w 1994r. A., w 2004r. A., a w 2006r. A.. Obecnie dwie młodsze córki mieszkają wraz z matką, a najstarsza z córek mieszka wraz z ojcem. W dniu 30 września 1968r. (...) przy (...) H. C. w P. przydzieliła U. P. lokal mieszkalny nr (...) położony w budynku nr (...) przy ul. (...) w P. – na zasadzie lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu. W 1989r. w poczet członków spółdzielni został przyjęty M. P. (1) – syn U. i to na niego z dniem 28 lipca 1989r. zostało przeniesione przez spółdzielnię lokatorskie prawo do opisanego powyżej lokalu. Wnioskodawca spłacił kredyt za zajmowane mieszkanie w wysokości 57.420 zł w 1990r. W dniu 13 listopada 2008r. M. P. (1) zawarł z D. (...)w P. umowę ustanowienia odrębnej własności lokalu numer (...) przy ul. (...) w P. i przeniesienia własności tego lokalu na rzecz M. P. (1). Wnioskodawca oświadczył, że opisane w umowie przeniesienie przyjmuje z majątku osobistego i do majątku osobistego. W związku z wykupieniem lokalu wnioskodawca nie musiał dokonywać żadnych znaczących wpłat, poza uiszczeniem opłat notarialnych w wysokości 602 zł. Sumę tę M. P. (1) uzyskał w formie darowizny od swojej matki, którą otrzymała ją jako pożyczkę od swojej siostry M. A.. W dniu 22 września 2000r. K. i M. P. (2) nabyli do majątku wspólnego nieruchomości położoną w R., składającą się z dwóch działek (...), o łącznej powierzchni 1,6900 ha, dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi kw nr (...). Nieruchomość jest niezabudowana, nieuzbrojona. Wartość nieruchomości w R. wynosi 55.210 zł. W trakcie trwania małżeństwa M. P. (1) i K. P. nabyli prawo do używania ogródka działkowego w (...) (...) przy ul. (...) w P.. Na ogródku wybudowana została systemem gospodarczym altana ogrodowa parterowa o konstrukcji murowanej z dachem drewnianym z płyty (...) pokrytym papą. Wartość altany wynosi 41.500 zł. M. P. (1) jest przedsiębiorcą, K. P. przez dłuższy czas zajmowała się wychowaniem trójki dzieci, by potem założyć działalność gospodarczą w postaci gabinetu kosmetycznego. W trakcie trwania małżeństwa małżonkowie P. zaciągali szereg kredytów, przeznaczonych na bieżące życie, na wielokrotne remonty mieszkania przy ul. (...) czy altany na ogródku działkowym, na wyposażenie (...), na kupno samochodów. W dniu 17 września 2009r. zaciągnięty został przez nich w banku (...) SA kredyt na kwotę 241.549,56 zł, zabezpieczony między innymi hipoteką obciążającą lokal przy ul. (...) w P.. W ramach tego kredytu kwota 10.000 zł została przyznana na dowolny cel, a kwota 212.560,83 zł tytułem konsolidacji zobowiązań finansowych. W dniu 10 lutego 2010r K. P. i M. P. (1) zawarli z N. umowę o kredyt konsumentki na kwotę 20.000 zł na cele konsumpcyjne. W dniu 20 grudnia 2013r M. P. (1) zawarł z (...) umowę o kredyt hipoteczny na kwotę 243.697,05 zł tytułem refinansowania kredytu konsumenckiego przyznanego przez (...) (N.) oraz kredytu hipotecznego przyznanego przez E.. W skład majątku wspólnego K. i M. P. (1) wchodziły następujące ruchomości: znajdujące się w posiadaniu K. P. - lodówka – zamrażarka (...), kuchenka mikrofalowa W., ekspres do kawy S., zmywarka B., biurko z regałem (...), łóżko piętrowe, urządzenie wielofunkcyjne H. (...), kanapa (...), amplituner, odtwarzacz B. – R., telewizor (...) konsola do gier (...) (...), zestaw stół i cztery krzesła (...), garnki oraz patelnie i naczynia (...), sztućce i przybory kuchennych, płyty (...) toster (...), wieża audio typ W. oraz znajdujące się w posiadaniu wnioskodawcy - pralka W., piekarnik W., płyta gazowa W., meble kuchenne (...), trzy szafy I., szafa dwudrzwiowa, szafa wnękowej, półki (...), komody (...), klimatyzator (...). K. P. po rozwodzie zawiesiła działalność prowadzonego przez siebie gabinetu kosmetycznego. Gabinet ów prowadzony był w wynajętym lokalu. Wyposażenie lokalu stanowiły: dwa fotele o wartości 648 zł, maszynka do paznokci o wartości 349,92 zł, maszyna do mikrodermabrazji o wartości 162 zł, lampy o wartości 77,76 zł oraz komoda z szafkami wiszącymi i stojak z umywalką o wartości 1458 zł. Ruchomości znajdujące się w posiadaniu K. P. mają wartość 10.427,52 zł, zaś ruchomości będące w posiadaniu M. P. (1) mają wartość 6.409,06 zł. K. P. w związku z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą za okres od października 2009r. do kwietnia 2014r doprowadziła do powstania zadłużenia na kwotę 19.444,51 zł, w związku z czym ustanowiono hipotekę przymusową na nieruchomości gruntowej w R.. Na dzień 1 maja 2013r na rachunku M. P. (1) w (...)znajdowało się(...) (...) jednostek rozrachunkowych. Wartość jednostek na dzień 1 maja 2013r wynosiła 111.961,32 zł. Na dzień 2 lutego 2014r na rachunku M. P. (1) znajdowało się (...), (...) jednostek, co miało wartość 59.285,29 zł. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dołączonych dokumentów. Jeśli chodzi o dokumenty urzędowe (wyrok SO w P. wraz z uzasadnieniem- znajdujące się w aktach sprawy (...) SO w P. akt notarialny), to zgodnie z przepisem art. 244 § 1 k.p.c. stanowią one dowód tego, co zostało w nich poświadczane. Jeśli chodzi o dokumenty prywatne, to Sąd także dał im wiarę, jako że nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania. Część z nich nie miała jednak znaczenia w sprawie. W szczególności bez wpływu na rozstrzygnięcie postępowania pozostawały wyciągi z konta wnioskodawcy mające wykazać dokonywanie przelewów na konto uczestniczki postępowania w wysokości po 600 zł miesięcznie. Bez względu bowiem na owe przepływy, środki te nadal pozostawały we wspólności majątkowej. Bez względu na to, kto je faktycznie „zarobił” prawo do nich przysługiwało tak wnioskodawcy jak i uczestniczce postępowania.

Jeśli chodzi o zeznania świadków, to Sąd Rejonowy dał wiarę zeznaniom J. D.. Świadek przyznała się zarówno z wnioskodawczynią jak i uczestnikiem postępowania, jej zeznania były wyważone, świadek nie próbowała żadnej ze stron faworyzować. Potwierdziła okoliczność, że duża część kredytów zaciąganych przez małżonków P. przeznaczana była na bieżące potrzeby, a także na remonty mieszkania przy ul. (...), czy altany. Świadek nie miała jednak w tym zakresie szczegółowej wiedzy. Sąd I instancji nie dał wiary zeznaniom świadka W. K.. Świadek jest ojcem uczestniczki postępowania, a zaangażowanie osobiste świadka w spór w trakcie składania przez niego zeznań było oczywiste. Jednocześnie jego wiedza o faktach była dość skąpa, a podawane przez niego okoliczności nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia postępowania. Zeznaniom świadka M. A. Sąd Rejonowy dał wiarę. Wprawdzie wiarygodność jej zeznań należało oceniać ostrożnie, a to z uwagi na widoczną niechęć do uczestniczki postępowania. W zakresie jednak środków przeznaczonych na wykupienie lokalu przez wnioskodawcę jej zeznania Sąd pierwszej instancji uznał za przekonujące w świetle zgromadzonych dokumentów oraz zasad doświadczenia życiowego. Z aktu notarialnego dotyczącego przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...) w odrębną własność lokalu oraz przeniesienia tego prawa na M. P. (1) wynikało, że koszty notarialne z tym związane wyniosły niewiele ponad 600 zł. Jednocześnie Sądowi Rejonowemu wiadomo z urzędu, że w D. (...) przekształcenia takie nie wiązały się z kosztami wykraczającymi ponad koszty notarialne. Przeniesienie własności lokalu było realizacją przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000r o spółdzielniach mieszkaniowych, ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 14 czerwca 2007r. W okresie do końca 2009r. masowo dochodziło do przekształceń spółdzielczych praw do lokali w odrębną własność za przysłowiową złotówkę. Jednocześnie skoro w 2008r. zaczął nasilać się konflikt między małżonkami P., to wiarygodnym jest, że by zapewnić, że lokal pozostanie własnością wyłącznie M. P. (1), wszystkie środki potrzebne na to przekształcenie przekazała synowi w drodze darowizny matka. U. P. szczególnie zależało na tym, by lokal był jedyną własnością jej syna, skoro ona sama zajmowała go od lat 60 – tych XX wieku, a synowi przekazała go już w 1989r. Jednocześnie suma potrzebna na przekształcenie lokalu była niewygórowana nawet na jej kieszeń. Jako w pełni wiarygodne Sąd I instancji uznał także zeznania świadka M. P. (3). Świadek jest córką wnioskodawcy z poprzedniego związku, nie mniej starała się ona zeznawać w sposób wyważony, bez faworyzowania którejkolwiek ze stron. Potwierdziła ona okoliczność, że gros środków uzyskanych z kredytów przeznaczona została na remonty mieszkania przy ul. (...) w P.. Jako w pełni przydatną w sprawie i wiarygodną sąd uznał opinię sporządzoną przez biegłego sądowego B. H.. Opinii tej strony postępowania w zasadzie nie zakwestionowały, a potrzebnych korekt biegły dokonał składając zeznania na rozprawie w dniu 15 marca 2016r. Jeśli chodzi o zeznania wnioskodawcy, to Sąd Rejonowy dał im w przeważającej części wiarę. I tak w zakresie okoliczności związanych z przekształceniem spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w odrębną własność, zeznania M. P. (1) były w pełni wiarygodne, a ponadto potwierdzone przedstawionymi przez niego dokumentami oraz zeznaniami świadka M. A.. Także w zakresie kwestii związanych z uzyskaniem przez uczestniczkę postępowania środków z tzw. „odstępnego” po zdaniu lokalu na ul. (...), wersja przedstawiona przez wnioskodawcę jest bardziej prawdopodobna, niż przez K. P.. Pomijając już kwestię tego, że ewentualne roszczenie o zwrot nakładów z majątku osobistego na majątek osobisty, a taki ma właśnie charakter przekazanie środków z odstępnego na ewentualny remont mieszkania przy ul. (...), nie podlega co do zasady rozpoznaniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego. Przede wszystkim zaś uczestniczka nie przedstawiła na tę okoliczność żadnych dowodów, jej twierdzenia są gołosłowne i niewiarygodne, zwłaszcza w zakresie wysokości środków, jakie miała uzyskać z odstępnego. Jeśli chodzi o kwestię zaciągniętych kredytów mieszkaniowych, to z uwagi na przedstawienie odpowiednich dokumentów, Sąd nie miał wątpliwości co do dat ich zaciągnięcia oraz wysokości kredytów. Kluczowa jednak była kwestia tego, na co owe kredyty były przeznaczone. Sam wnioskodawca przyznał, że część z nich przeznaczona była na remonty mieszkania (przed urodzeniem każdej z córek był remont generalny), na samochody, na bieżące życie, na altanę na ogródku działkowym. Jednocześnie trzeba mieć na uwadze, że zarobki uzyskiwane przez wnioskodawcę były dość spore, skoro jeszcze w 2013r. uzyskiwał dochody w wysokości 9.000 zł (dane wynikające z uzasadnienia wyroku rozwodowego). Sąd Rejonowy uznał, iż wnioskodawcy nie udało się wykazać w jakim zakresie środki uzyskane z kredytów stanowiły dług obojga byłych małżonków, a w jakim zakresie stanowiły one nakład na majątek osobisty wnioskodawcy. Jeśli chodzi o zeznania K. P., to Sąd I instancji nie dał wiary jej twierdzeniom dotyczącym odstępnego. Także jeśli chodzi o okoliczności związane z wykupieniem lokalu przy ul. (...), to z uwagi na argumenty przytoczone powyżej Sąd nie dał im wiary. Sąd zważył, że wspólność ustawowa – jako system, którego istnienie uzależnione jest od istnienia małżeństwa, ustaje ex lege z chwilą ustania małżeństwa, w szczególności wskutek jego rozwiązania poprzez rozwód, co też miało miejsce w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy w P. w dniu 25 marca 2013 roku, w sprawie o sygn. akt (...) orzekł

rozwód K. P. i M. P. (1). Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 21 sierpnia 2013r. W myśl zaś art. 46 krio od chwili ustania wspólności ustawowej stosuje się odpowiednio do majątku, który był nią objęty, przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, przy czym zasadą jest, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym (art. 43 § 1 krio). W konsekwencji, w następstwie prawomocnego wyroku rozwodowego dotychczasowa wspólność majątkowa wnioskodawcy i uczestniczki ustała i przedmioty wchodzące w jej skład mogły podlegać podziałowi. W postępowaniu o podział majątku wspólnego małżeńskiego podziałowi podlegają składniki tego majątku, które wchodziły w jego skład w chwili ustania wspólności majątkowej oraz które istnieją w dacie orzekania o podziale. Nadto Sąd uwzględnia w tym postępowaniu te składniki, które aktualnie już nie istnieją choć w dacie ustania wspólności istniały, jeśli zostały utracone (zbyte) wbrew zasadom wynikającym z zarządu majątku wspólnym po ustaniu wspólności. Podziałem nie są natomiast objęte te przedmioty majątkowe, choćby zostały nabyte przez obojga małżonków i za środki dotąd wchodzące w skład majątku wspólnego – jeśli zostały nabyte już po ustaniu wspólności majątkowej. Z uwagi bowiem na zniesienie wspólności majątkowej ich nabycie po tej dacie nie może spowodować ich wejścia do majątku wspólnego małżeńskiego. Zgodnie z art. 31§1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Przedmioty nabyte po ustaniu wspólności majątkowej co najwyżej mogą zatem stanowić przedmiot współwłasności w częściach ułamkowych, a nie przedmiot majątku wspólnego. Bezspornym było, iż w skład majątku wspólnego małżeńskiego wnioskodawczyni i uczestnika wchodziły: nieruchomości gruntowa położona w R.; prawo do ogródka działkowego wraz z nakładami na nim poczynionymi. Sąd Rejonowy uznał, że odrębna własność lokalu nr (...) położonego w P. przy ul. (...) wchodziła w skład majątku osobistego wnioskodawcy, nie zaś w skład majątku wspólnego. Bezspornym jest, że to M. P. (1) przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu. Wnioskodawcy udało się też wykazać, że wszelkie koszty związane z przekształceniem lokalu pochodziły z jego majątku osobistego, tj. darowizny od matki. Zastosowanie ma tu zatem przepis art. 33 pkt 10 krio. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż na uwadze należy mieć stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 22 kwietnia 2015r 22 kwietnia 2015 r., ((...)), zgodnie z którą „prawo odrębnej własności lokalu nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej, wskutek przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu wchodzi w skład majątku osobistego tego z małżonków, do którego majątku osobistego wchodziło lokatorskie prawo do lokalu.” Bez względu zatem na to, że do przekształcenia lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu przy ul. (...) w odrębna własność doszło w czasie trwania małżeństwa, prawo własności tego lokalu stanowi majątek osobisty M. P. (1) i nie podlega podziałowi w niniejszym postępowaniu. Jeśli chodzi o nieruchomości gruntową w R., to Sąd Rejonowy miał na uwadze przepisy art. 211 k.c. i 212 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 567§3 k.p.c. Przewidują one trzy typowe sposoby podziału: fizyczny podział (w naturze) między wszystkich uprawnionym stosownie do ich udziałów z ewentualnym wyrównaniem tych udziałów w postaci dopłat, przyznanie składników majątku wspólnego jednemu lub niektórym uprawnionym z obowiązkiem spłaty na rzecz pozostałych, sprzedaż składników majątku wspólnego i podział uzyskanej kwoty między uprawnionych stosownie do ich udziałów. W pierwszej przy tym kolejności Sąd powinien uwzględnić zgodny wniosek uprawnionych co do sposobu działu majątku wspólnego (art. 687 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 567§3 k.p.c. i art. 622 k.p.c.). zgodny wniosek tak wnioskodawcy jak też uczestniczki postępowania był taki, by rzeczoną nieruchomości przyznać na własność wnioskodawcy. Rozwiązanie takie wydaje się zresztą tym bardziej uzasadnione, że M. P. (1) posiada zdecydowanie większe możliwości spłaty K. P., niż odwrotnie. W zakresie prawa do ogródka działkowego zastosowanie ma ustawa z dnia 13 grudnia 2013r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz.U.2014, poz. 40). Zgodnie z przepisem art. 30 pkt 2 ustawy nasadzenia, urządzenia i obiekty znajdujące się na działce, wykonane lub nabyte ze środków finansowych działkowca, stanowią jego własność, co stanowi jedno z odstępstw od ogólnej zasady superficies solo cedit. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozwodu albo unieważnienia małżeństwa małżonkowie, na których rzecz wspólnie ustanowiono prawo do działki, w terminie 3 miesięcy od dnia ustania małżeństwa zawiadamiają stowarzyszenie ogrodowe, któremu z nich przypadło prawo do działki, albo przedstawiają dowód wszczęcia postępowania sądowego o podział tego prawa (art. 40 pkt 1 ustawy). W niniejszej sprawie zostało w dniu 19 października 2015r. wydane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia poprzez przyznanie prawa do korzystania z ogródka działkowego wnioskodawcy. Uczestniczka zaś zmieniła w toku postępowania swoje stanowisko i ostatecznie wniosła o przyznanie (...). W konsekwencji zatem na podstawie powołanych przepisów ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych prawo do działki oraz własność nasadzeń i altany przyznano wyłącznie wnioskodawcy (pkt I. 1.b i c). W zakresie ruchomości także nie było sporu między wnioskodawcą i uczestniczką postępowania w zakresie ich składu. Podzielili się już oni poszczególnymi

rzeczami, Sąd usankcjonował zatem sposób użytkowania tych ruchomości w pkt I. 1 d i 2 postanowienia. Sąd I instancji zwrócił uwagę, że choć K. P. prowadziła gabinet kosmetyczny, to w chwili podziału działalność w tym zakresie była zawieszona. Gabinet ów zresztą był nierozzerwalnie związany z osobistą pracą uczestniczki, nie może być zatem mowy o tym, że w skład majątku wspólnego wchodziło przedsiębiorstwo, którego byt byłby niezależny od osoby K. P.. Ostatecznie zatem podziałowi podlegały jedynie ruchomości, które wykorzystywane były przez uczestniczkę w prowadzonej przez siebie działalności. Jeśli chodzi o wycenę wymienionych powyżej składników majątku wspólnego, to Sąd oparł się w tym zakresie na wiarygodnej opinii biegłego sądowego B. H., która nie była kwestionowana przez wnioskodawcę i uczestniczkę. W przypadku nieruchomości położonej w R., to z uwagi na obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową w łącznej wysokości 19.444,51, kwotę tę należało odjąć od wartości nieruchomości (zob. np. postanowienie SN z 23.09.2013r, II CSK 650/12). Sąd Rejonowy podkreślił również, że hipoteka przymusowa wynika ze zobowiązań publicznoprawnych K. P. i obciąża ją osobiście. Poczynione ustalenia doprowadziły do określenia wartości majątku wspólnego objętego podziałem w niniejszym postępowaniu na kwotę 94.368,40 zł, czego konsekwencją było ustalenie udziałów każdego z byłych małżonków jako równych na połowę tej kwoty (art. 43§1 krio) – tj. 47.184,20 zł. Ani wnioskodawca, ani uczestniczka nie kwestionowali bowiem zasady równości udziałów w majątku wspólnym, nie wnosili o ustalenie nierównych udziałów. Biorąc pod uwagę, że w postanowieniu przyznano uczestniczce postępowania składniki na kwotę 10.427,52 zł, Sąd zasądził tytułem spłaty od wnioskodawcy kwotę 36.756,68 zł potrzebną do uzupełnienia wartości jej udziału w dzielonym majątku wspólnym (art. 212§ 2 k.c. w związku z art. 1035 k.c. i 46 krio). Określając termin spłaty Sąd I instancji miał na uwadze przepis art. 212 § 3 k.c. Sąd Rejonowy zważył, że z uwagi na konstytucyjną zasadę równej dla współwłaścicieli ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji) przy znoszeniu współwłasności, dziale spadku, czy podziale majątku wspólnego wyłączone jest oznaczenie terminu i sposobu uiszczenia spłaty bez uwzględnienia uzasadnionego interesu dotychczasowego współwłaściciela (współspadkobiercy) uprawnionego do tej spłaty (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., (...)) Sąd I instancji uznał, że termin 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, będzie terminem uwzględniającym interesy obu stron postępowania. Zgodnie z przepisem art. 31 § 1 pkt 3 krio do majątku wspólnego należą środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków. Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2010 r., nr 34, poz. 189) ustaliła zasady podziału środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w związku z rozwodem lub unieważnieniem małżeństwa. Zgodnie z art. 126 ustawy, jeżeli małżeństwo członka otwartego funduszu uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione, środki zgromadzone na rachunku członka funduszu, przypadające byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, są przekazywane w ramach wypłaty transferowej na rachunek byłego współmałżonka w otwartym funduszu. Tym samym, podziałowi podlegają wyłącznie te środki, które zostały zgromadzone podczas trwania wspólności majątkowej. Ponadto, co istotne, środki przypadające byłemu małżonkowi, przekazywane są na jego rachunek w otwartym funduszu emerytalnym. Nie budzi zatem wątpliwości, że skoro M. P. (1) miał konto w (...), środki na nim zgromadzone podlegają podziałowi majątku wspólnego. Istotne utrudnienie w tym zakresie wprowadza jednak nowelizacja ustawy o (...) dokonana ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych z dnia 6 grudnia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1717). Zgodnie z przepisem art. 23 tej ustawy, w dniu 3 lutego 2014 r. otwarty fundusz emerytalny umorzył 51,5 % jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka otwartego funduszu emerytalnego na dzień 31 stycznia 2014 r. i przekazał do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, działającego w imieniu i na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, aktywa, o których mowa w ust. 2, o wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych. Ustalenie wysokości jednostek rozliczeniowych z daty ustania wspólności majątkowej mogłoby być krzywdzące dla wnioskodawcy, skoro kilka miesięcy później ZUS przejął 51,5% tych środków. Nie ma w tym zakresie utrwalonego orzecznictwa, ani praktyki. Ostatecznie zatem Sąd uwzględnił ilość jednostek, jakie pozostały w (...) wnioskodawcy po przekazaniu 51,5% jednostek do ZUS, a więc (...), (...). Uczestnicze postępowania należy się zatem 835, (...) jednostek (Sąd w tym zakresie popełnił błąd rachunkowy polegający na podzieleniu liczby (...), (...) zamiast (...), (...)). Jedną z kluczowych kwestii podnoszonych przez wnioskodawcę była okoliczność zaciągniętych kredytów w czasie trwania związku małżeńskiego, które on ostatecznie spłaca. W pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji wskazał, że podział majątku wspólnego (analogicznie również dziale spadku) dotyczyć może tylko aktywów, nie zaś pasywów. Zasadą bowiem jest, że długów zaciągniętych przez

oboje małżonków nie można rozliczać przy podziale majątku wspólnego, gdyż mimo takiego podziału dług nadal się utrzymuje. Stosując odpowiednio art. 686 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego, sąd rozstrzyga w tym postępowaniu - i to ze skutkami wynikającymi z dyspozycji art. 618 § 3 k.p.c. w związku z art. 688 i art. 567 § 3 k.p.c. - tylko o takich długach związanych z majątkiem wspólnym i ciężących w czasie trwania wspólności na obojgu małżonkach jako podmiotach wspólności majątkowej małżeńskiej, które zostały spłacone przez jednego z małżonków z własnych środków po ustaniu wspólności majątkowej a przed dokonaniem podziału majątku wspólnego (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 15 kwietnia 2011 r., II CSK 430/10). Spłacone po ustaniu wspólności majątkowej przez jednego z małżonków długi obojga małżonków stanowią zatem nakłady z majątku osobistego tego małżonka na majątek wspólny. Odpowiedni wniosek w tym zakresie wnioskodawca sformułował w piśmie z dnia 7 sierpnia 2014r (k. 66 verte), domagając się zasądzenia od uczestniczki na swoją rzecz kwoty 121.900 zł. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że zgodnie z utrwaloną doktryną, orzecznictwem i praktyką, w sprawach o podział majątku wspólnego rozliczeń z tytułu nakładów i wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny sąd dokonuje tylko i wyłącznie na żądanie, zgłoszone w formie roszczenia o zapłatę (są też poglądy głoszące, że rozliczeń wszelkiego rodzaju dokonuje się tylko na wniosek, a nigdy z urzędu, zob. „Kodeks rodzinny i opiekuńczy, komentarz pod red. K. Piaseckiego, LexisNexis Warszawa 2006, str. 243, postanowienie SN z dnia 16.10.1997r, (...) Domagający się zwrotu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż roszczenia te mają charakter żądań procesowych, rozpatrywanych w ramach postępowania nieprocesowego. To na osobie zgłaszającej takie roszczenie spoczywa ciężar wykazania zarówno poniesienia samych nakładów jak i ich wysokości. Mając na uwadze wcześniej powołane orzeczenia, nakładem z majątku osobistego na majątek wspólny może być tylko taki dług, który przez jednego z małżonków został po ustaniu wspólności majątkowej spłacony. Wnioskodawca na okoliczność tego, ile pieniędzy rzeczywiście spłacił po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego dowodu nie przedstawił. Nie wykazał zatem, w jakiej wysokości poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny – nie wykazał, w jakim zakresie kredyt konsolidacyjny w (...) został przez niego spłacony. Już zatem z tego powodu jego roszczeniu podlegało oddaleniu z uwagi na treść art. 6 k.c., to jest z uwagi na niewykazanie

wysokości roszczenia. Przyjmując jednak nawet, że M. P. (1) spłacił zobowiązania wynikające z kredytów zaciągniętych w czasie trwania małżeństwa w ten sposób, że osobiście zaciągnął w tym celu kredyt, którym pokrył długi, rodzi się trudność innego rodzaju. Bezspornym jest bowiem że małżonkowie P. zaciągali w ciągu małżeństwa różne kredyty i pożyczki, a kredyty z N. i E. były zaciągnięte między innymi po to, by spłacić długi wcześniejsze. Bezsporne jest też, że znaczna część środków pochodzących z kredytów przeznaczona była na remonty lokalu przy ul. (...), stanowiącego majątek osobisty wnioskodawcy. By wykazać zatem wysokość dochodzonego roszczenia o zwrot nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, wnioskodawca winien był wykazać jaka część kredytów przeznaczona została na bieżące życie, czy na nieruchomości wspólną czy też na altanę na ogródku działkowym. Bez względu bowiem wyłączyć należy z tej sumy kredytów środki przeznaczone na majątek osobisty wnioskodawcy, a zatem zwiększający wartość jego aktywów. Wnioskodawca nie złożył w tym zakresie odpowiednich środków dowodowych. Bez względu zatem na argument dotyczący niewykazania ilości spłaconych kwot, roszczenie o zwrot nakładów podlegało oddaleniu także z przytoczonych powyżej powodów. Także uczestniczka postępowania zgłosiła w niniejszym postępowaniu wniosek o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty wnioskodawcy w związku ze środkami finansowymi przeznaczonymi na remont lokalu przy ul. (...) w P. (pismo z dnia 17 czerwca 2014r.). Jak podano już powyżej, środki na remonty lokalu przy ul. (...) pochodziły głównie z kredytów zaciągniętych przez oboje małżonków, a spłacanych wyłącznie przez wnioskodawcę postępowania. Z tego zresztą powodu (poza kwestią wykazania wysokości roszczenia) Sąd Rejonowy oddalił wniosek M. P. (1) o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, skoro długi, które jego wyłącznie obciążają, dotyczą nakładów na jego majątek osobisty. Poza tym uczestniczka postępowania nie wykazała w ogóle, w jakim zakresie remonty te zostały wykonane, nie przedstawiając Sądowi żadnych faktur, rachunków, zeznań świadków. Sąd I instancji nie widział też żadnych podstaw by czynić te ustalenia z urzędu – przede wszystkim z uwagi na wykorzystanie na cel remontów środków uzyskanych z kredytów, którymi obecnie obciążony jest wyłącznie wnioskodawca. Uczestniczka wniosła także na rozprawie w dniu 12 lutego 2015r. żądanie uwzględnienia nakładów z majątku osobistego na majątek osobisty wnioskodawcy w postaci przekazania środków z tytułu odstępnego na remonty mieszkania przy ul. (...). Uczestniczka postępowania jest reprezentowana przez

profesjonalnego pełnomocnika, stąd wniosek taki winna złożyć w formie pisemnej (art. 193 §2 (1) k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Skoro zatem wniosek ów nie został złożony w formie pisemnej, a uczestniczka reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika, należało uznać go za niebyły (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w W.z dnia 10.11.2015r.(...)). Ubocznie jednak trzeba podnieść, że roszczenie takie stanowi żądanie rozliczenia nakładu z majątku osobistego na majątek osobisty. Nie dotyczy ono zatem podziału majątku wspólnego. Roszczenia takie rozpatrywane mogą być co do zasady w trybie postępowania procesowego, nie zaś nieprocesowego (zob. np. wyrok SN z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1108/00). O kosztach postępowania orzeczono na podstawie przepisu art. 520 § 2 k.p.c., szczegółowe wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu (art. 108 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca, zaskarżając orzeczenie w zakresie punktu 2, 3 i 4.

Skarżący zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść orzeczenia:

- w postaci błędnego ustalenia wartości majątku wspólnego objętego podziałem (tj. błędnego ustalenia wysokości obciążającej nieruchomości położoną w R. hipoteki), a w konsekwencji zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania w pkt 2 postanowienia kwoty znacznie zawyżonej,

- w postaci błędnego ustalenia, że uczestniczce postępowania należy się (...) (...) jednostek rozrachunkowych w (...) (...), podczas gdy z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że należy się (...), (...) jednostek,

- w postaci ustalenia, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do określenia, jaki był nakład z majątku osobistego wnioskodawcy M. P. (1) na majątek wspólny stron, a także na jaki cel był zaciągnięty przez niego kredyt konsolidacyjny w (...) S.A., podczas gdy materiał dowodowy przedstawiony przez wnioskodawcę, w szczególności umowa nr (...) o kredyt hipotecznych dla osób fizycznych zawarta między (...) S.A. a wnioskodawcą pozwala na określenie powyższego,

2. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia:

- w postaci art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez niezwrócenie się przez Sąd do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w P. o podanie, jakie jest aktualne zadłużenie uczestniczki postępowania K. P., w związku z którym ustanowiono hipotekę przymusową na nieruchomości w R., z rozbiciem tego zadłużenia na kwoty zadłużenia za poszczególne miesiące oraz ze wskazaniem odsetek od tych kwot, mimo wniosku w tym zakresie,

3. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia

- w postaci art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania przez Sąd z urzędu ustalenia składu majątku wspólnego, poprzez nieustalenie przez Sąd, czy uczestniczka postępowania K. P. jest członkiem (...), jaki był stan jej konta w (...) na dzień powstania rozdzielności majątkowej (i to mimo ustalenia na podstawie pisma z dnia 18 marca 2016 roku, iż przekazała ona swoje środki z (...) do ZUS, z czego wynika, iż posiadała środki w (...)) oraz jakie jest całkowite zadłużenie uczestniczki postępowania wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi K. P. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na dzień zamknięcia rozprawy, co mogło doprowadzić do błędnego ustalenia składu majątku wspólnego stron.

Mając na uwadze powyższe wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w punktach 2, 3, 4 poprzez:

- zasądzenie tytułem spłaty od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 27.605,27 zł płatnej w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności,

- przyznanie uczestnicze postępowania K. P. (...) (...) jednostek rozrachunkowych w (...)
 - dokonanie rozliczenia nakładów z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwoty 121.900 zł tytułem nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny stron w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia Sądu z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności,
 - przyznanie wnioskodawcy 1/2 jednostek rozrachunkowych uczestniczki postępowania w (...),
2. zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych,

zwrócenie się przez Sąd:

- do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w P. o podanie jakie jest aktualne zadłużenie uczestniczki postępowania K. P., w związku z którym ustanowiono hipotekę przymusową na nieruchomości w R., z rozbiciem tego zadłużenia na kwoty zadłużenia za poszczególne miesiące oraz ze wskazaniem wszystkich kosztów dodatkowych, tj. w szczególności odsetek za zwłokę, kosztów egzekucyjnych, kosztów upomnienia i innych dodatkowych opłat.
- do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podanie informacji, czy K. P. jest lub była członkiem (...), a jeśli tak, to jakiego, a następnie (w przypadku uzyskania odpowiedzi pozytywnej) o zwrócenie się do tego (...) o informację, jakie środki zgromadzone są na jej koncie na dzień powstania rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami

i o przeprowadzenie dowodu z tak uzyskanych informacji na okoliczność składu majątku wspólnego stron i jego wartości

ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od wnioskodawcy postępowania na jej rzecz kosztów postępowania w II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy doprowadziła w jej granicach do uchylenia w części zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. oraz w zw. z art. 13§ 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok (postanowienie) i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu wskazanego przepisu kodeksu postępowania cywilnego, według zapatrywań prezentowanych w piśmiennictwie, polega na pominięciu przez Sąd pierwszej instancji podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu. Zachodzi ono wówczas, gdy sąd nie zbadał podstawy materialnej pozwu (wniosku), jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r. (...))

Należy zgodzić się z apelowującym, iż wątpliwość budzi sposób odliczenia od wartości nieruchomości w R. ciężącej na niej hipoteki. Sąd Rejonowy uznał, iż z uwagi na obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową w łącznej wysokości 19.444,51 zł, tę kwotę należało odjąć od wartości nieruchomości. Zgodnie z ugruntowanym już orzecznictwem Sądu Najwyższego, wartość obciążenia zabezpieczonego w sposób prawnorzeczowy hipoteką należy uwzględniać przy ustalaniu wartości składnika majątku wspólnego. Przede wszystkim zauważyć należy, iż z treści księgi wieczystej kw

(...) wynika, iż została wpisana hipoteka przymusowa na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w P. w kwocie 34.851,70 zł. Nadto zauważyć należy, iż w księdze wieczystej widnieje jeszcze hipoteka umowna w kwocie 3.000 zł wpisana na rzecz Skarbu Państwa (...). Sąd Rejonowy podjął czynności celem ustalenia aktualnego zadłużenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i opierając się na treści pisma tego Zakładu z dnia 6 kwietnia 2016 roku odliczył od wartości nieruchomości kwotę 19.444,51 zł, pomijając, iż jak wynika z treści tego pisma wskazana wysokość zadłużenia stanowi należności główne, bez odsetek za zwłokę, kosztów egzekucyjnych, kosztów upomnienia i innych dodatkowych opłat. Uczestnik w piśmie z dnia 16 maja 2016 r. domagał się aby Sąd zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podanie zadłużenia z tytułu hipoteki przymusowej z rozbiem tego zadłużenia na kwoty za poszczególne miesiące oraz ze wskazaniem odsetek od tych kwot. Sąd nie odniósł się w żaden sposób do zgłoszonego wniosku. Sąd Okręgowy zauważa, iż celem odliczenia wartości hipoteki koniecznym jest ustalenie wysokości faktycznego zadłużenia z tego tytułu na dzień orzekania. Sąd winien zatem ustalić nie tylko wysokość zadłużenia z tytułu należności głównej, ale także odsetek i dodatkowych kosztów, które były obciążone hipoteką przymusową. Z tych względów, Sąd I instancji ponownie zwróci się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w P. i ustalić aktualne zadłużenie uczestniczki postępowania K. P. w związku z którym ustanowiono hipotekę przymusową na nieruchomości w R., z rozbiem tego zadłużenia na poszczególne miesiące wraz ze wskazaniem wszystkich kosztów dodatkowych. Pozwoli to ustalić aktualne zadłużenie uczestniczki postępowania, a także dokonać odliczenia tej kwoty od wartości nieruchomości. Jednocześnie Sąd pierwszej instancji odniesie się do wniosku uczestnika zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym co do zmiany wartości nieruchomości z uwagi na zmiany w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 roku o ukształtowaniu ustroju rolnego. Sąd Okręgowy był związany wnioskami apelacji z uwagi na powyższe uchylił zaskarżone postanowienie w punkcie I.2. w kwocie ponad 27.605,27 zł, a zatem orzeczenie o spłacie w wysokości 27.605,27 zł jest prawomocne.

Słusznie podniesiono również w apelacji, iż Sąd I instancji błędnie przyjął stan powyższego zadłużenia na dzień 6 kwietnia 2016 roku. Podkreślenia wymaga, że sąd ustala skład majątku wspólnego według stanu z chwili ustania wspólności ustawowej małżeńskiej, ale jego wartość według cen z chwili dokonywania podziału. Zatem przy ustalaniu wartości powołanej nieruchomości, Sąd Rejonowy winien ustalić stan zadłużenia na dzień zamknięcia rozprawy.

Rację ma także skarżący, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił ilość jednostek rozrachunkowych w (...), które następnie przyznał uczestniczce postępowania K. P., co zresztą Sąd przyznał w uzasadnieniu postanowienia. Sąd I instancji wyliczył, iż uczestniczce postępowania należy się 887, (...) jednostek rozrachunkowych w (...). Z pisma (...) S.A. z dnia 31 sierpnia 2016 roku wynika, iż na dzień 3 lutego 2014 roku na rachunku wnioskodawcy M. P. (1) w (...) (...) znajdowało się (...), (...) jednostek rozrachunkowych. Natomiast, Sąd Rejonowy popełnił błąd rachunkowy polegający na przyjęciu liczby (...), (...) jako ilość jednostek rozrachunkowych i tą liczbę podzielił przez dwa, w konsekwencji czego uzyskał błędną wartość 887, (...) jednostek rozrachunkowych.

Sąd Okręgowy zauważa także, iż Sąd I instancji nie wziął pod uwagę tego, iż również uczestniczka postępowania K. P. z uwagi na prowadzenie działalności gospodarczej podlegała ubezpieczeniu społecznemu, a zatem obowiązana była odprowadzać składki na fundusz emerytalny. Z uwagi na tę okoliczność, Sąd Okręgowy nie mógł zmienić zaskarżonego postanowienia w zakresie punktu 2 zgodnie z żądaniem skarżącego. Koniecznym bowiem jest ustalenie ilości jednostek rozrachunkowych na rachunku uczestniczki postępowania, zliczenie jednostek rozrachunkowych wnioskodawcy oraz uczestniczki, a następnie podzielenie ich pomiędzy stronami. Tym samym, Sąd Rejonowy winien zwrócić się z zapytaniem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalić czy uczestniczka jest lub była członkiem (...), a następnie zwrócić się do tego Funduszu o informację jakie środki zgromadzone są na jej koncie na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej pomiędzy uczestnikami. Nietrafny był natomiast argument uczestniczki, iż skoro wnioskodawca nie złożył wniosku o podział tych jednostek, to jego żądanie jest spóźnione. Zauważyć bowiem należy, iż Sąd z urzędu ustala skład i wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi.

Zgodzić należy się również z apelującym, iż Sąd I instancji błędnie przyjął, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do określenia jaki był nakład z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny stron, a także na jaki cel był zaciągnięty przez wnioskodawcę kredyt konsolidacyjny w (...) S.A. po ustaniu wspólności majątkowej

małżeńskiej konsekwencją czego było oddalenie wniosku o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny.

Na wstępie wskazać należy, zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa i doktryny, wyrażonym m.in. w postanowieniu Sąd Najwyższy z dnia 9 września 1976r. ((...)), Sąd stosując odpowiednio art. 686 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego, rozstrzyga w tym postanowieniu – i to ze skutkami z art. 688 i 567 § 3 k.p.c. – tylko o takich długach związanych z majątkiem wspólnym i ciężącym w czasie trwania wspólności na obojgu małżonkach jako podmiotach wspólności majątkowej małżeńskiej, które zostały spłacone przez jednego z małżonków z własnych środków po ustaniu wspólności majątkowej, a przed dokonaniem podziału majątku wspólnego.

Zaciągnięcie w czasie trwania małżeństwa zobowiązania za zgodą drugiego małżonka powoduje, że dług powyższy obciąża majątek wspólny stron, a to zgodnie z art. 41 k.r.i.o. Ustanie wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami nie pozostaje bez wpływu na odpowiedzialność małżonków za zaciągnięte przez nich zobowiązania, aczkolwiek nie zmienia charakteru zaciągniętego zobowiązania. Podkreślić bowiem należy, że z orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, że jeżeli mamy do czynienia z długiem zaciągniętym nawet przez jednego z małżonków, za zgodą i wiedzą drugiego z małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej, zużytym na majątek wspólny, w tym potrzeby rodziny i spłaconym w okresie pomiędzy ustaniem wspólności a podziałem majątku wspólnego, to tak spłacana należność jest długiem, który podlega rozliczeniu na podstawie art. 45 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Tak spłacona bowiem należność przestaje być długiem i przekształca się w roszczenie o zwrot nakładów na rzecz tego małżonka, który dokonał zapłaty (porównaj: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1978 roku, sygnatura akt (...) oraz Komentarze Tematyczne - Małżeńskie prawo majątkowe, B., B., I. strona 140 do 142). A zatem, jeżeli w czasie trwania wspólności majątkowej, dług został zaciągnięty tylko przez jednego z małżonków i jeżeli dłużnikiem w stosunku do wierzyciela pozostaje tylko ten małżonek, a korzyść majątkowa uzyskana w ten sposób została następnie przeznaczona na majątek wspólny, to korzyść ta może być, stosownie do okoliczności wynikających z ustaleń faktycznych każdego konkretnego przypadku, traktowana jako nakład z majątku tego z małżonków, który zaciągnął osobiste zobowiązanie na majątek wspólny i rozliczona między małżonkami jako roszczenie z tytułu nakładów dokonanych na majątek wspólny (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 roku, sygnatura akt IV CSK 203/13, Lex numer 1436007).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie, nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca M. P. (1) zawarł w dniu 20 grudnia 2013 roku z (...) S.A. umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych, a zatem po ustaniu wspólności majątkowej. W § 1 ust. 1 umowy kredytu wskazano, iż kredyt został zaciągnięty na refinansowanie kredytu hipotecznego udzielonego przez (...)S.A. na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 17 września 2009 roku oraz kredytu konsumenckiego przyznanego przez (...) (...)na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 10 lutego 2013 roku. Z akt sprawy wynika, iż kredyt hipoteczny udzielony przez (...)S.A., umowa kredytowa nr (...) z dnia 17 września 2009 roku został zaciągnięty przez obie strony i przeznaczony na dowolny cel w kwocie 10.000 zł oraz na konsolidację zobowiązań finansowych w kwocie 212.560,83 zł. Z umowy tej wynika, iż konsolidowane zobowiązania finansowe obejmowały: kredyt gotówkowy w (...) w W. numer umowy (...), którego beneficjentem był M. P. (1) oraz kredyt mieszkaniowy w (...) numer umowy (...), którego beneficjentem był M. P. (1). Natomiast, kredyt przyznany stronom przez (...) (...)na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 10 lutego 2010 roku w kwocie 20.000 zł został udzielony na cele konsumpcyjne. Przy czym Sąd zwraca uwagę, iż w umowie z (...) została wskazany jako cel refinansowanie kredytu konsumenckiego przyznanego przez (...) (...) na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 24 października 2013 roku, a do akt wnioskodawca dołączył umowę zawartą z (...) (...) w dniu 10 lutego 2010 roku nr (...). Koniecznym zatem będzie ustalenie na poczet jakiego zadłużenia nastąpiła spłata z kredytu udzielonego przez (...) Tym samym, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, wnioskodawca M. P. (1) wykazał, że z pieniędzy uzyskanych z kredytu (...) S.A. z dnia 20 grudnia 2013 roku zostały pokryte uprzednio zaciągnięte zobowiązania.

Niemniej jednak, kluczowym dla uwzględnienia wniosku wnioskodawcy jest ustalenie, czy te wcześniejsze zaciągnięte przez strony zobowiązania zostały dotyczyły majątku wspólnego i czy przeznaczone zostały na potrzeby majątku wspólnego, czego Sąd Rejonowy zaniechał. Sąd I instancji winien bowiem ustalić na co zostały przeznaczone kwoty z kredytów zaciągniętych wspólnie przez uczestników postępowania. Wbrew stanowisku Sądu I instancji, uczestnicy

częściowo wykazali na jaki cel przeznaczali kredyty bankowe. Z zeznań uczestniczki postępowania K. P. wynika bowiem, iż pieniądze z kredytu konsumpcyjnego w kwocie 14.000 zł zostały przeznaczone na gabinet kosmetyczny prowadzony przez uczestniczkę postępowania. Strony potwierdziły również, iż środki z kredytów były przeznaczane na zakup samochodu, wycieczki, budowę altanki, bieżące wydatki na życie oraz zaspokajanie wspólnych potrzeb małżonków. Brak jest natomiast informacji na co została przeznaczona pozostała kwota kredytu konsumpcyjnego w wysokości 6.000 zł. Pieniądze te zostały przelane na rachunek wnioskodawcy M. P. (1). Nie sposób również ustalić na podstawie zebranego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego na co została przeznaczona kwota 10.000 zł z umowy o kredyt hipoteczny udzielony przez (...) oraz jakie zobowiązania finansowe w kwocie 212.560,83 zł spłacili tym kredytem.

Reasumując, Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że w sprawie niniejszej materiał dowodowy nie dał podstawy do określenia jaki był nakład z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny stron. W związku z tym należało stwierdzić, że Sąd Rejonowy przedwcześnie oddalił wniosek wnioskodawcy. Sąd odwoławczy będąc jednocześnie sądem merytorycznym, nie miał możliwości samodzielnej oceny wniosku M. P. (1) o rozliczenie nakładów, bowiem Sąd Rejonowy nie dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności niezbędnych do wydania orzeczenia w tym zakresie. Sąd I instancji winien bowiem skrupulatnie ustalić na co uczestnicy postępowania przeznaczali pieniądze z zaciągniętych przez nich kredytów, czy były one przeznaczane na majątek wspólny stron, czy też nie. Koniecznym jest również pozyskanie informacji na co została przeznaczona kwota 10.000 zł z umowy o kredyt hipoteczny udzielony przez (...) oraz jakie to były za zobowiązania finansowe, które zostały spłacone tym kredytem. Kolejno należy ustalić na co została przeznaczona kwota 6.000 zł z kredytu konsumpcyjnego oraz w jakiej wysokości ten kredyt został spłacony przez uczestniczkę postępowania do dnia ustania małżeństwa. Z uwagi na to, iż uczestnicy postępowania praktycznie zaciągali kolejne kredyty po to aby spłacić wcześniejsze kredyty i tak działo się na przestrzeni kilkunastu lat, Sąd I instancji obowiązany jest ustalić pierwotne zobowiązania uczestników postępowania i dopiero po ustaleniu, czy pierwotne zobowiązania obciążały majątek wspólny i czy przeznaczone zostały na potrzeby majątku wspólnego powyższego możliwym będzie orzeczenie w przedmiocie wniosku o rozliczenie nakładów i to w odniesieniu celu na jaki został zaciągnięty przez wnioskodawcę kredyt po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej.

W tym stanie rzeczy, uchybienia Sądu Rejonowego w zakresie prowadzenia postępowania dowodowego oraz oceny zgromadzonego już materiału powodują, że na akceptację nie mogły zasługiwać zarówno ustalenia faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia, jak również ich ocena prawna. Wydanie orzeczenia nastąpiło w warunkach nierozpoznania istoty sprawy, wymaga również przeprowadzenia postępowania dowodowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie w zakresie punktu I. 2 co do kwoty ponad 27.605,27 oraz w punktach 3, 4 i 6 i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Maciej Agaciński Brygida Łagodzińska Barbara Dolata